

De decimo

a caris suis ad pñiam z ad cōfessionem
erhortabat artēti: q̄s ille audire rēnuīt
q̄ dixit **E**go ad iudiciū dī citat' cōparuī
et ad et nā dānatōem iudicat' sū sine oī
spe salutis: qz sicut nō exercui miscōdīam
z cōpassionē ad paupes xpī: sic eadē di/
strictōe sine miscōdīa sentētiat' sū: z sic in
felice aīaz expirauit. z res z corp' z aīaz
p̄didit **U**n̄ Jacobi. 3. Iudiciū fit ei sine
miscōdīa q̄ hic nō facit miscōdīam. **S**e
p̄imi sunt q̄ cupiscūt honorē z pulchri
tudinē. p̄imi: honorē p̄t exaltatōem z
supbiam. pulchritudinē p̄t hoc vt
hominibz placeant: z hoc est p̄c̄m **S**z
si naturalit' quis appeteret pulchritudi/
nem nō tñ dēū p̄t hoc viuere veller:
sic q̄ p̄t esse sine p̄c̄o. **C**ōtraui sunt
q̄ famuluz vel ancillam p̄imi sibi attra/
hunt: cū tñ aliās a fuitio recedere nō in/
tendunt quod est phibitū in lege vt h̄z
Exodi. 20. Nō cōcupisces frumyl' an/
cillam. zc. Itē est dē legem nature: quia
hec est lex naturalis. Quod tibi nō vis
fieri. videne feceris alteri. Et christ' in
euangelio. Que vultis vt faciant vobis
hoīes. zc. Ergo si tu h̄es famulū vl' fa/
mulā fidelēz non velles q̄ tibi q̄s eū vel
eam abstraheret: sic z tu p̄imo teneris.
Noni sunt q̄ nimio amore afficiūtur de
superbia: tamen infra deum: z h̄ ē ventia
le. **D**ecimi sunt q̄ appetunt aliena cū
voluntate conditionata: scilicet si possent
h̄re sine offensa deīz iniuria p̄imi: z tūc
vel nullū vel tantū est ventiale p̄c̄m. siue
talem d̄itōem actualit' addant siue ha/
bitualit' eā intendāt.

De decimo p̄cep.

Non concupisces vxorem pro/
ximi tui **U**bi prohibetur om/
nis concupiscētia carnis. qz i
sexto p̄cepto phibuit actū car/
nis: hic at phibet cupiscētia carnis.
Ubi sciendū q̄ hoc p̄ceptū faciunt
quattuor genera hoīm. **P**rimi q̄ de/

liberate concupiscunt z libent' ope actuz
perpetrarent si possibile ipsis foret. z ta/
les contra p̄ceptum deī faciunt z pec/
cant mortalit'. **T**erbi gratia. **S**i quis
vna die centū dom' intraret: z in q̄libet
domo cupiscētia malā sibi p̄visum
acquireret: tot peccata mortalia acq̄re/
ret. **U**nde **M**arth. 5. **Q**ui viderit mu/
lierē ad concupiscendā eam: taz mecha/
tus est eam in corde suo. scz vt cupiscē/
tia transeat in affectū cordis z in consen/
sum rationis. **E**t etiā si facultas affit fa/
cere disponat: iā mechatus est eā in cor/
de suo. qz fm iurayolūtas p̄ facto repu/
tat'. **S**c̄di sunt qui vellent z possent h̄
tinent mundū z scādalum. **S**ed si sci/
rent se posse latere in hoc actu: nec deuz
nec sanctos nec salutem anime curarent
quin hoc potius p̄petrarēt. **E**t tales q̄
sic dimittunt: deū grauius offendūt qz
voluntas est deliberata ad actum illū.

Terrij sunt q̄ non cupiscunt
nec actū p̄petrare volunt: sed faciunt vt
concupiscātur: vt multe mulieres. simi/
liter z virgines que ad hoc selauāt z or/
nant vt amabiliōres fiāt. que non soluz
in plateis z choreis: imo etiā in ecclesia
corda viroz vulnerāt: dum eis nunc cō/
loze albo: nunc rubeo. nunc familiari col/
loquio: nunc manuū iniectione: nunc yul/
tus compositione: nunc oculoruz lascīua
intuitione laqueum z occasionem ruine
p̄stāt. **E**t tales qui sic non concupiscunt
nec actū facere volunt sed concupisci vo/
lunt sūt occisores aīaz. **U**nd̄ **B**ern̄. in
fm̄oe. **N**onne videt tibi grauiorem ab
eo xp̄s sustinere persecutionē. qui sugge/
stione maligna exemplo pernicioso scā/
dali occasiōe ab eo puerit aīas quas re/
redemit. q̄ a iudeo qui sāguine ei' effu/
dit. **Q**uarti s̄z q̄ non cupiscūt
nec etiā actum facere p̄ponūt: sed tamē
delectātur in morosa delectatione cum
plena ratione z volūtate. **E**t talis moro/
sa delectatio est peccatum mortale. **C**ō/
tra quod hec multi faciunt tā mulieres

quod virtuales nolunt concupiscere nec vel-
le concupiscit ab alijs. tamen volunt agere
die festum in reliquijs nociuaz et turpi cogi-
tationum: quod tamen nimis est periculosum:
quod facillime ex hoc peccatum mortale incur-
rit: ut probat Jacobus in canonica sua cum dicit
Concupiscencia id est interior animi dele-
ctatio cum conceperit: sub audiendo con-
sensum rationis: parit peccatum mortale.
Sciendum secundum Gregorium. quod humana tem-
peratio perficitur in tribus. scilicet suggestioe.
delectatione et consensu. Si enim sug-
gestio inducit passionem que est subter-
motus cogitantis seu delectantis in re
cogitate: sic est veniale peccatum. Si au-
tem suggestio inducat passionem que est
quedam anime formalis deliberatio: tunc
aut non esse sentitur delectatio in tali co-
gitatione: et sic vel non est peccatum vel
solum veniale. Aut sentitur delectatio in
cogitando: et hoc dupliciter. aut tunc deli-
beratio rationis non consentit in dele-
ctationem: et sic est adhuc veniale. aut con-
sentit: et sic est peccatum mortale: siue con-
sentiat in delectationem interioris actus:
siue consentiat in ipsum opus. Cuius ratio
est: quia non solum consensus verus
puta cum quis consentit in opus: est pec-
catum mortale. sed etiam interpretatiuus
ut cum quis consentit in solam delectatio-
nem interiorem: non autem in opus. Et
hoc habet veritatem si delectatio cadat
super obiectum includens in se deformati-
tatem ad rectam rationem. Si autem quis
non delectetur in delectatione turpi: puta
si alicui placeat cogitare de specie alicuius
mulieris pulchre absque ista deformati-
tate concurrente: sic consensus in talem dele-
ctationem non erit peccatum mortale sed
potius veniale.

ExPLICIT tractatus de decem preceptis.

Incipit tractatus De nouem peccatis alienis

Nouem sunt peccata aliena
quorum si peccator aliquis
in morte ymo deprehensus
fuerit sic damnatur ac si in pro-
prio. Licet hoc nobis vide-
atur mirabile quod homo damnetur pro alie-
nis sicut pro proprijs. Ideo omnes sol-
licite discite nouem esse genera hominum
que breuiter dicam qui dantur per alie-
nis peccatis secundum quod sunt nouem peccata aliena.
Primum est iussio scilicet cum quis iubet al-
terem peccare. Verbi gratia. Dominus qui iu-
bet famulum. vel pater qui iubet filium. et do-
mina que iubet ancilla hec facere que sunt
contra charitatem dei et proximi. sicut rustici
qui iubet suos famulos dominum inferre pro-
ximis cum pecoribus suis in gramini-
bus vel in segetibus: vel domina que iubet ancillam ad pro-
terum alterum ire et ibi gramina alteri recipere:
quod tamen bene cognoscit esse contra voluntatem
illi cui est prout. Et si nullo pannum
plenum gramini-
bus ancilla ex iussu domine
cepisset: domina obligat ad restitutionem. Item
mechanici in ciuitatibus qui iubent suos fa-
mulos infideliter laborare sua artificia.
Item panifices qui iubent panem nimis
excessiue lanciare et extrahere. Item caupo-
nes qui iubent famulos mensuram cum vino non
bene implere. Item parentes qui iubent
filios et filias fornicare: et sic de alijs. Quod
quicquid iussisti quod est contra chari-
tatem dei et proximi in istis reus es. et danda
naberis cum illis qui hoc ex iussu tuo pro-
petrauerunt. Unde Sapientia. 8. Simi-
li pena seruus cum domino afflictus est
imo quandoque iubentes plus peccant quam
facientes. Herodes enim non decollauit
Joannem. tamen ira reus est tanquam
cum propria manu fecisset. Et hoc quare est
quia iussit. Similiter pylatus qui non
crucifixit christum propria manu: sed milites sui